

Zobrazování světa v antiutopiích

Antiutopie, tj. mnou zvolené téma, je velice zajímavý žánr. Řadí se mezi sci-fi, ale jedním se liší. Není to pouhý příběh, jež má uhranout čtenáře, ale jedná se o vizi budoucí společnosti. Antiutopii lze číst pouze pro pobavení, v mnoha případech spíše pro zesmutnění, ale také lze za tím hledat něco více. Jak je zobrazována společnost? Jak funguje celý svět? Jaké symboly můžeme hledat za různými věcmi? A proč autor vybral zrovna tato jména, nechtěl tím něco říci? To je pouze minimum otázek, které jsem si kladla při čtení takových knih. Mým cílem je zodpovědět tyto otázky ve třech knihách – *My*, 1984 a *R.U.R.*

Co je to vlastně antiutopie? Opak utopie, ale s touhle definicí se daleko bohužel nedostaneme. Utopický příběh zobrazuje ideální společnost. Všechno šlape, jak má. Lidé jsou šťastní. Mají pevně stanovený řád dne. Všechno je všech. Nic nikomu nepatří. Je tohle opravdu ideál? A existuje vůbec nějaká ideální společnost? Jednoduchá, ale výstižná odpověď, ne. „*Utopie je virtuální prostor, nereálná realita, nepřítomná přítomnost, alterita bez identity. Utopie je vše, co se odehrává na jiném místě nebo v jiném čase, příslib, náznak, naděje, noční můra, zlý sen. Utopie je stav, který je nám navždy uzavřen, stav, k němuž nevyhnutelně směřujeme.*“¹ Nikdy nedosáhneme ideální společnosti, ač se o to budeme pokoušet sebevíc. Nejen proto začínají vznikat antiutopická díla. Antiutopický příběh je tedy dosti pesimistický, ukazuje nejhorší stránku lidské hierarchie. Často kritizuje totalitní režimy a poukazuje na to, kam by společnost svým chováním mohla směřovat nebo dokonce směřuje. Ze začátku se sice tváří příběh jako utopický, ale pak dojde ke zlomu a čtenář si uvědomí naivitu a nevědomost lidí, kteří žijí v daném systému. Ať se jedná o utopii či dystopii, tak příběhy jsou neuskutečnitelné v dnešním světě, je to pouze sci-fi, i když nám mnohokrát může připadat, že k takovému způsobu života se nevyhnutelnou rychlostí blížíme, každý čtenář by měl mít na paměti, že se jedná pouze o fantasy knihu a je dobré nemyslet na možné reálné jádro. „*V anonymní recenzi románu Stanislavy Nopové Pro práci zabíjet autor/ka recenze uvádí sedm vlastností dystopie:*

1. *Dystopické společnosti jsou děsivé;*
2. *dystopické společnosti jsou obvykle futuristické a smyšlené;*
3. *dystopické společnosti jsou obvykle varováním;*
4. *dystopické fikce komentují současnou společnost;*
5. *dystopické fikce se týkají většinou lidské společnosti (výjimkou může být např. *Planeta opic – I. H.*);*
6. *dystopický a utopický koncept je příbuzný;*
7. *někdy je dystopie míněna jako satira“²*

Budu se snažit ukázat, jak jednotliví autoři zobrazují právě onen svět a jak je uspořádaná celá společnost. Vybrala jsem proto celkem tři knihy od různých autorů, které mě nejvíce zaujali. První dílo je *My* Jevgenija Zamjatina, které vzniklo v roce 1920 v SSSR. Tímto dílem

¹ OUŘEDNÍK, Patrik. Utopus to byl, kdo učinil mě ostrovem: pokus o vymezení jednoho žánru. Praha: Torst, 2010. ISBN 978-80-7215-395-4.

² HOLZBACHOVÁ, Ivana. Literární zobrazení společnosti v dystopii. Universitas. 2016, 49(2), 49-60.

bylo ovlivněno mnoho dalších antiutopií. „*Románem My (1920) bylo dáno schéma, jež bylo pak v různých modifikacích opakováno mnohými autory, z nichž nepochybně nejznámější George Orwell (1903-1950) a později anglický spisovatel Aldous Huxley (1894-1963).*“³ Dalším dílem je R.U.R. Karla Čapka, jež bylo vydáno ve stejném roce jako *My*. Třetí knihou je už výše zmiňované 1984 George Orwella, které bylo vydáno v roce 1949.

Začnu knihou, která se poměrně liší od ostatních, a to jest R.U.R. Karla Čapka, jež byla vydána krátce po první světové válce. Liší se hned v několika aspektech. Nejedná se o epiku, nýbrž o drama. Svět a společnost v ní žijící je zobrazována pouze okrajově a hlavním tématem knihy jsou spíše filosofické otázky „Co by kdyby...“ Jedná se o velmi krátkou knihu, takže charaktery postav nejsou popisovány dopodrobna, ale všechna jména jsou významově zatížena. Jejich vlastnosti, postoje a život určuje většinou jejich profese.

V čele továrny stojí Domin, jehož jméno pochází z latiny „dominus“, což znamená „pán“. Vzhledem k jeho funkci je toto jméno velmi příhodné a výborně zvolené.

Jeho budoucí manželkou a druhou hlavní postavou je Helena, jejíž jméno může mít dva výklady. Jméno Helena znamená „světlo“ nebo „pochodeň“, mohlo by to značit jakési světlo, které vnesla do továrny při jejím příchodu. Jméno Helena bylo rovněž už od dob trojské války považováno za symbol ženské krásy, spanilosti a ženy, pro kterou jsou muži ochotni i zemřít. Bylo tomu tak u trojské Heleny, je tomu tak i u Heleny z R.U.R. Je ztělesněním ženské krásy, citového a laskavého přístupu k lidem i Robotům, ale i symbolem neplodnosti. Už od začátku hájí práva Robotů, což je příčina její cesty do továrny. Na začátku je ochránkyně práv robotů, je zhořklá z celé situace a plně za roboty stojí.

„HELENA: Myslím, že – (vybuchne) že je to ohavné! že je to strašné! (Vstane.) Celá Evropa mluví o tom, co se tu s vámi (roboty) děje. Proto sem jedu, abych to uviděla, a je to tisíckrát horší, než si kdo myslí! Jak to můžete snášet?

[...]

HELENA: Bratři, nepřijela jsem jako dcera prezidentova. Přijela jsem za Ligu humanity. Bratři, Liga humanity má už přes dvě stě tisíc členů. Dvě stě tisíc lidí stojí za vámi a nabízí vám svou pomoc.“⁴

Zatímco ostatní postavy hodně naříkaly, ale nic nedělaly, Helena nezůstala jenom u myšlenky odporu, ale dovedla to až k činu, kdy spálila původní „recept“ na výrobu robotů. Je to gesto. Gesto ženy, která je neplodná, ale chrání svůj rod hlava nehlava. Právě ona vymyslela, že vybraní roboti by měli mít citové a rozumové schopnosti. I když se to zdálo jako neuvážený čin, nakonec právě tato myšlenka ukončila knihu se šťastným poselstvím.

Její služka Nána je naprosto odlišná od všech, jako jediná nemluví spisovným jazykem. *„Nána: Ten pominej. Eště ho neodvezli.“⁵* Její jméno pochází z ruského няня, což znamená chůva. Zastupuje prostý lid a pořád vznáší mnoho námitek. *„HELENA: Ne, Harry, to nesmíš podceňovat. Nána je hlas lidu. Z Nány mluví tisíce let, a z vás všech jenom dnešek. Tomu vy nerozumíte –“⁶*

³ RYČLOVÁ, Ivana. Zamjatinův román *My*. Revue Politika. 2003, čís. 8-9.

⁴ ČAPEK, Karel. R.U.R., str. 66

⁵ ČAPEK, Karel. R.U.R.: Rossum's universal robots. V nakl. Artur vyd. 4. Praha: Artur, 2013. D (Artur). ISBN 978-80-7483-005-1., str. 44

⁶ ČAPEK, Karel. R.U.R., str. 58

Velkým nápadníkem Heleny je Alquist. Jeho jméno vzniklo ze slova „el quisto“, což znamená oblíbený. Jako jedinému je mu dovoleno žít, i přesto, že už poslední lidé zemřeli a musí proto pracovat jen ve společnosti robotů. I přes nesnáze se nevzdává a pořád pracuje, protože je to také jediné, co mu zbývá. Je stavitelem robotů a tím pádem by se dalo říci, že jeho profese má symbolický význam – tvořit. Je nositelem dřívějších hodnot. Alquist byl Čapkem od počátku vyvolen. Měl plno dobrých vlastností, čtenářům je velmi sympatický a stává se tak oblíbený. Má rád květiny, což je ve světě plném techniky velmi divné. Je zjevné, že jeho ústy mluví samotný autor.

Spolupracovník Alquista a vedoucí fyziologického a výzkumného oddělení R.U.R. je Dr. Gall. Jeho jméno bylo použito v dalším Čapkovém díle, Bílá nemoc, a stejně jako tam, je jméno odvozeno od starověkého řeckého lékaře Galléna z Pergamu. Stejně jako lékař se i Dr. Gall stará o tělesnou stránku robotů.

To, že jsou jména odlišná i jazykově, bylo autorovým záměrem. Nechtěl výrobu robotů spojovat s konkrétní zemí a i ostrov, na kterém byla továrna, zůstal nejmenován do konce knihy. Karel Čapek u každé postavy znázorňuje jinou vlastnost a jinou zálibu. Dr. Gall je lékař, Alquist budovatel, Bushman obchodník, Dr. Hallemeier psycholog, Ing. Fabry technik. Čapek vyzdvihuje, jak krásné je milovat svoji práci a naplno se jí oddat a těšit se z výsledků. Jediné, co kritizuje, je honba za majetkem, které nakonec všechny dožene až na smrt.

A co dělá celé lidstvo? Lidé si od robotů slibovali všechno, zlenivěli, všichni si představovali, že budou mít plnohodnotný život bez práce.

„HELENA (vstane): Bude to tak?

DOMIN: Bude. Nemůže to být jinak. Předtím snad přijdou strašlivé věci, slečno Gloryová. Tomu se nedá prostě zabránit. Ale pak přestane služebnictví člověka člověku a otročení člověka hmotě. Nikdo už nebude platit za chléb životem a nenávisť. Ty už nejsi dělník, ty už nejsi písař; ty už nekopeš uhlí a ty nestojíš u cizího stroje. Už nebudeš své duše utrácet v práci, kterou jsi proklínal!“⁷

Lidstvo mělo tolik vizí. Neuměli však volný čas, plnohodnotně využít, jak si to myslel Domin. Společnosti to nepřinášelo rozvoj, ale úpadek. Člověk si nedokázal volného času vážit a mrhal jím. Zkrátka, aby lidé využívali svůj volný čas naplno, musí ho mít i nedostatek. Jakmile je něco přebytkové zboží, ztrácí to svoji hodnotu a je to bezcenné. Čapek kritizuje lidi, kteří dali robotům do ruky zbraně, čímž se roboti stali jedním z nás, živočichem, který dokáže zabíjet lidi. Nebylo však s nimi zacházeno jako s lidmi, a tak se samozřejmě vzbouřili, což se stalo pro lidstvo osudným.

Kritici měli Čapkovi často za zlé, že dává za pravdu všem. 20. století nám však ukázalo, že není pouze jediná pravda. R.U.R. neukazuje souboj mezi pravdou a lží, nýbrž boj mezi více pravdami.

„Nemůže každý pravdu vidět, ale každý může být pravda.“ (Franz Kafka)

⁷ ČAPEK, Karel. R.U.R., str. 22

Kniha, která se stala inspirací pro mnoho dalších knih, je klasická kniha ruského spisovatele Zamjatina *My*. Patří mezi první díla, která kritizovala sovětský systém, a dokonce celý totalitarismus. I když je toto dílo zastíněno popularitou knihy 1984, tato kniha vznikla dříve a sám Orwell se jí inspiroval, tudíž není pochyb, že se jedná o velmi revoluční a zajímavý příběh.

*„Kráčíme, jediné tělo s miliony hlav, a každý z nás má v sobě tu pokornou radost, s jakou asi žijí molekuly, atomy, fagocyty. Ve starověkém světě to znali křesťané, naši jediní (i když velmi nedokonalí předchůdci: pokora je ctnost, a pýcha hřích, pojem MY pochází od Boha, a JÁ od ďábla.“*⁸ Takto popisuje svět hlavní hrdina a zároveň vypravěč celého románu D-503, který vlastně nemá jméno, jde o pouhé číslo, kterým jsou rozlišováni všichni obyvatelé jednotného státu, až na jednoho – Dobroditele. Ženy mají počáteční písmeno samohlásky a muži začínají souhláskou, dále už to jsou jenom náhodně vygenerovaná čísla nemající žádný význam. Jsou tedy označeni podobně jako lidé v nacistických koncentračních táborech. Tato kniha vznikla ale ve 20. letech minulého století, v té době žádné koncentrační tábory neexistovaly, vystihl v ní snahu totalitních diktatur sebrat člověku veškerou individualitu, udělat z nich pouhé šrouby do strojů, které následně fungují pro potřeby vládců. Tato myšlenka se odráží i na názvu knihy – žádné individuální „já“ neexistuje, jsme pouze „my“, kteří společnými silami zvládneme vše. *„Už ve starověku věděli ti nejdospělejší, že zdrojem práva je síla, právo je funkcí síly. A představte si dvě misky vah – na jedné leží gram, na druhé tuna, na jedné „já“, na druhé „My“, Jednotný stát. Připustit, že „já“ může mít nějaká „práva“ ve vztahu k státu, je totéž jako připustit, že gram může vyvážit tunu, to je přece jasné. Z toho plyne dělba: tuna má právo, gram povinnosti, a jediná cesta od nicoty k velikosti je zapomenout, že jsem gram, a cítit se miliontinou tuny.“*⁹

Jádrem díla je život v Jednotném státě, který vznikl ve třetím tisíciletí po „dvousetleté“ válce. Lidé už netrpí bídou, jako tomu bylo při válce, ale jejich život je přesně organizován a strukturován. Jsou hlídáni strážci, kteří je mohou sledovat na každém kroku. Obyvatelé žijí ve skleněných domech, takže nemohou nic skrývat. Vstávají ve stejnou minutu, přežvykují potravu přesně stejným počtem kousáním, jí ve stejnou chvíli. *„Prakticky jsou jedna osoba, která se zrcadlí milionkrát. Každé ráno s šestikolou přesností v touž hodinu a touž minutu vstáváme, vstávají nás miliony jako jeden muž. V touž hodinu všechny ty miliony současně začínají pracovat a současně končí. Slítí v jediné tělo o milionech rukou, v touž vteřinu určenou Deskami zvedáme k ústům lžíci, v touž vteřinu jdeme na vycházku, do posluchárny, do sálu Taylorových cvičení nebo se ukládáme ke spánku...“*¹⁰

Hlavní postavou je D-503, který píše deník, jež čteme, takže nemá žádná tajemství, nebo nám to aspoň tvrdí. Vedle něho vystupuje postava plná překvapení, I-330. Plánuje revoluci, ale to mu samozřejmě ze začátku neřekne, je to přeci jen velké tajemství. *„Viděl jsem obočí zvednuté ke skráním, jako ostré růžky x, zase jsem se z ničeho nic zarazil; podíval jsem se napravo, nalevo – a...“*¹¹ Takto je popisována I-330 hlavní postavou. Jelikož je D-503 matematik snaží se vše pochopit pomocí vzorců, ovšem I-330 mu neseď do výpočtů.

⁸ ZAMJATIN, Jevgenij Ivanovič. *My*. Přeložil Vlasta TAFELOVÁ, přeložil Jaroslav TAFEL. Voznice: Leda, 2015. ISBN 978-80-7335-401-5., str. 99

⁹ ZAMJATIN, Jevgenij Ivanovič. *My*., str. 90

¹⁰ ZAMJATIN, Jevgenij Ivanovič. *My*., str. 11

¹¹ ZAMJATIN, Jevgenij Ivanovič. *My*., str. 9

Označují ji často jako „x“ nebo „ $\sqrt{-1}$ “, což jsou neznámé, které vnesla do jeho života I-330. Zobrazuje ji jako iracionalitu celého systému, a proto její obočí a někdy i jiné části přirovnává k „x“.

Všechno funguje, jak má. Občas se objeví nějaký obyvatel, kteří chtějí narušit systém, ale jelikož se jedná pouze o hrstku lidí, jsou vždy zatčeni strážci a následně zabiti v Dobroditelově stroji. Jediný, kdo plánuje větší revoluci, spočívající v převzetí Integrálu, důkazu síly a hrdosti obyvatel Jednotného státu, je I-330. Lidé vlastně pracují pro dvě strany. Jedni vytvářejí a zajišťují funkčnost Integrálu a druzí skládají básně do Integrálu. Vlastně celý svět se točí kolem Integrálu, a to je tím pádem jediná možnost, jak zničit celý systém. Toho se chytanou samozřejmě lidé, kteří se snaží rozbít celý systém, a zaútočí na Integrál.

Nešťastná láska nakonec vžene i D-503 do náruče Dobroditele. Udá I-330 a další členy odboje, kteří jsou mučeni a popraveni, byť jimi vyvolané povstání je zčásti úspěšné a omezí územní rozsah Jednotného státu. Opustili například bublinu, která se vznáší nad celým Státem, a to se nikomu od „dvousetleté“ války nepodařilo. *D-503 však zůstane věrný Dobroditeli a podstoupí operaci, kdy mu je z mozku odstraněno centrum fantazie „Pak ji zavedli pod Zvon. Tvář jí úplně zbledla, a protože měla oči tmavé a veliké, bylo to velmi krásné. Když začali ze Zvonu odčerpávat vzduch, zaklonila hlavu, přivřela oči, rty sevřené – to mi něco připomínalo. Dívala se na mne, dokud se jí oči docela nezavřely. Pak ji vytáhli ven, pomocí elektrod ji rychle přivedli k vědomí a znovu ji posadili pod Zvon.“*¹². Stává se opět oddaným číslem, a závěr Zamjatinova díla tak silně připomíná konec Orwellova románu 1984, kdy Winston Smith, poté, co ho zlomí strašné mučení, miluje Velkého bratra.

Kniha, která je velmi podobná *My Zamjatina*, je 1984. Tato kniha vznikla v roce 1949 a sám Orwell se *My* inspiroval.

Hlavní postavou je Winston Smith, člen Strany, který je na rozdíl od D-530 nespokojený se světem a společností, jež vládne Oceánii. Zde je největší rozdíl v těchto knihách, ovlivňující celý příběh. Zatímco D-530 sympatizuje s ideologií a vypráví svůj příběh z perspektivy šťastného obyvatele, Winston Smith je pravým opakem. Nesouhlasí s režimem a z tohoto pohledu nám ukazuje celý svět.

Všichni lidé jsou podrobni dohledu Strany televizemi a kamerami po ulicích. Obyvatelé si jsou tohoto faktu vědomi. Na každém rohu jim to připomíná nápis „Velký bratr tě sleduje.“ Velký bratr, diktátor Oceánie, je obrazem muže, jehož identitu nikdo nezná. Žije tento člověk nebo jde pouze o fikci, kterou si vymyslela Strana, aby zastrašovala obyvatele? Tato otázka běhá v hlavě snad každému člověku v Oceánii. Winston je právě tím člověkem, který na Velkého bratra nevěří, a to je jeden z důvodů, proč začíná psát celý svůj deník.

Takto vzniklá společnost začala vznikat na myšlence socialismu, z toho také vzniká jméno celé ideologie – Angsoc (anglický socialismus). Orwell pravděpodobně ukazuje nezamyšlené důsledky socialismu.

Společnost je rozdělena do tří tříd: Proléti, kteří žijí až na hranici bídy, vyrábějí všechny hmotný statek a nejsou podrobni přísnému dozoru. *„Strana učila, že proléti jsou od přírody méněcenní a musí být drženi v porobě jako zvířata podle několika jednoduchých pravidel. Vlastně se o prolétech velmi málo vědělo. Nebylo to ostatně třeba. Pokud pracovali a množili se, byla jejich ostatní činnost bezvýznamná. Byli ponecháni sami sobě jako dobytek žijící volně na argentinských pláních, a tak se uchýlili k životnímu stylu, který se jim jevil jako přirozený, po vzoru prapředků. Rodili se a vyrůstali v ubohém prostředí, ve dvanácti šli pracovat, procházeli krátkým obdobím rozkvětu, krásy a pohlavní touhy, ve dvaceti*

¹² ZAMJATIN, Jevgenij Ivanovič. *My*, str. 179

vstupovali do manželství, ve třiceti letech byli ve středním věku a umírali většinou v šedesáti.“¹³ Členové strany opovrhují jejich duševním smýšlením a nechávají je přežívat. Členové vnější strany, kteří žijí také v bídě, jsou pod přísným dohledem a přímo podléhají vnitřní straně. Členové Vnitřní strany, kteří žijí na rozdíl od ostatních v relativním přepychu, řídí nejen celý politický systém, ale i soudy, policii a vojsko.

Celá společnost je založena na „doublethinku“, způsobu řeči a myšlení, které dokáže chápat slova v protikladných významech, aniž si člověk tyto protiklady uvědomuje. „Dokonce i názvy čtyř Ministerstev, která nám vládou, předvádějí, s jakou drzostí se úmyslně překrucují fakta. Ministerstvo míru se zabývá válkou, Ministerstvo pravdy lže, Ministerstvo lásky mučením a Ministerstvo hojnosti řízením hladu. Tyto protimluvy nejsou náhodné ani nevyplývají z prostého pokrytectví: jsou záměrným cvičením doublethinku.“¹⁴ I heslo strany je „doublethink“:

VÁLKA JE MÍR
SVOBODA JE OTROCTVÍ
NEVĚDOMOST JE SÍLA

Orwell se krátce zmiňuje i o celosvětovém uspořádání. Existují tři státy: Oceánie, Eastasie, Euroasie. Tyto státy mezi sebou vedou válku, která se nijak nevyvíjí. Pořád se mění spojenci. Jednou je Oceánie spojencem Eastasie a podruhé Euroasie. Tato skutečnost se neustále mění a musí být měněna i v novinách. Po každém politickém „kotrmelci“ musí být všechno z historie změněno, protože Velký bratr má vždycky pravdu. Jedním z lidí, kteří mění pravdu, je i hlavní postava Winston. Jednou se mu dostane do ruky fotka lidí, kteří spáchali čin, který spáchat nemohli, jelikož byli vyfoceni na jiném místě v čase, kdy měl daný čin být spáchán.

V Orwellově románu se objevuje ještě problém řízené degenerace jazyka. Většina lidí mluví řečí nazvanou „oldspeak“, což je původní spisovný jazyk. Strana však podporuje „newspeak“, v němž se projevuje snaha o co největší likvidaci pojmů, které byly obsaženy v oldspeaku tak, aby se tento jazyk zdál jednoznačný. Např. mizí dvojice dobrý – špatný a je nahrazena dvojicí dobrý – nedobrý a všechny synonyma s tím spojená jsou zlikvidována. Newspeak se má stát oficiálním jazykem Oceánie, ale zatím jím mluví jen menšina členů Strany (Smith ho ovládá).

Smith je velmi hrdý na své stylistické schopnosti, ale zároveň si stále více uvědomuje pravou podstatu své práce. Stačí pak malý impuls – nedovolená láska – aby se z milenců stali odpůrci režimu, přičemž si právě inteligentnější Smith uvědomuje svůj zločin. Winston má také tu „výhodu“ že jako starší z nich si matně pamatuje obrazy ze svého dětství, kdy svět byl přece jen lepší. Jednou z připomínek je například těžítka, které si koupil u proletů. Oba milenci se dostávají na Ministerstvo lásky, kde jsou jim naprosto vymyty mozky, nejprve v rámci jejich myšlení, později i jejich city. Jsou nuceni se navzájem zradit v okamžiku absolutní hrůzy. Pak je ministerstvo nechá ještě – podle zvyku – nějakou dobu žít na svobodě a poté jsou zlikvidováni.

V R.U.R. není moc společnost zobrazována, ale celý svět není ovlivněn ideologií, nýbrž výrobou produktů - robotů. Kniha My a 1984 se v mnoha aspektech shodují, ale jedna věc, která je odlišuje jsou hlavní hrdinové. V My hlavní hrdina sympatizuje s ideologií, připadá mu

¹³ ORWELL, George. 1984. Praha: Levné knihy, 2009. Československý spisovatel (Levné knihy). ISBN 978-80-7309-808-7., str.45

¹⁴ ORWELL, George. 1984., str. 126

vše, co dělá strana, jako správné kroky, ale zamiluje se a tím jde proti režimu. Na konci se rozhodne jít na operaci a poté funguje jako na začátku. V knize 1984 je hlavní hrdina odpůrcem ideologie, dělá věci, které jsou proti straně – Ideozločiny. Zamiluje se a jeho odpor se ještě prohloubí. Činy milenců je dovedou až na Ministerstvo, kde jsou mučeni a následně zabiti. Jeden motiv, který je ve všech knihách je láska, která je ale podstatně ovlivní a dožene je ke zkáze.

Zdá se, že lidé si začínají uvědomovat nebezpečí, které plyne z jejich vlastní činnosti, a proto také roste i počet dystopických děl. Mění se, podle mého názoru, i jejich charakter. Zatímco dříve byla většina děl psána pro zábavu zejména dospívající mládeže, dnes je alespoň část z nich chápána jako varování, a ne jako zábavná literatura. Ta byla nyní nahrazena spíše žánrem fantasy nebo vyprávěními o upírech a jiných nadpřirozených stvoření. Těmi jsem se pochopitelně zabývat nechtěla, protože to není zrovna můj šálek kávy. Předmětem mého zájmu byly ty fantazie, které vypovídají něco o naší současné společnosti a její možné budoucnosti nebo minulosti. I tak byl jejich výběr subjektivní a nezahrnoval zdaleka vše, na co si vzpomenou jiní čtenáři tohoto typu literatury.

Seznam primární literatury:

ČAPEK, Karel. R.U.R.: Rossum's universal robots. V nakl. Artur vyd. 4. Praha: Artur, 2013. D (Artur). ISBN 978-80-7483-005-1., str. 22, 34, 44, 58, 66

ORWELL, George. 1984. Praha: Levné knihy, 2009. Československý spisovatel (Levné knihy). ISBN 978-80-7309-808-7., str. 45, 126

ZAMJATIN, Jevgenij Ivanovič. My. Přeložil Vlasta TAFELOVÁ, přeložil Jaroslav TAFEL. Voznice: Leda, 2015. ISBN 978-80-7335-401-5., str. 9, 11, 90, 99, 179

Seznam sekundární literatury:

HOLZBACHOVÁ, Ivana. Literární zobrazení společnosti v dystopii. Universitas. 2016, 49(2), 49-60.

https://theses.cz/id/5ypdeh/Antiutopick_romny_v_anglick_literatue_20_stolet.pdf

VACKOVÁ, Barbora. Prostor, moc a utopie: ideální město a jeho společnost. Brno, 2009.

Disertační práce. Masarykova univerzita.

https://is.muni.cz/th/vj8d6/bakalarka1.4_x9h7f.pdf

PAVLOVA, Olga. Antiutopie „My“ a „Oni“ v české a světové próze 20. století. 2011. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze

https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/49184/DPTX_2009_2_0_287662_0_91114.pdf?sequence=1&isAllowed=y

BITTNER Petr. Antiutopie z filosofického hlediska. 2012. Bakalářská práce

<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/91114>

https://www.milujemecestinu.cz/files/tournaments/143/George_Orwell_-_1984.pdf

RYČLOVÁ, Ivana. Zamjatinův román My. Revue Politika. 2003, čís. 8-9.

https://old.cdk.cz/rp_i.php?pg=clanky&cl=155/

<https://www.gradesaver.com/we/study-guide/symbols-allegory-motifs>